

Већа Факултета за медије и комуникације
Сенату Универзитета Сингидунум

4-10/126
21. 01. 2026

Предмет:

Извештај Комисије за оцену и одбрану докторске дисертације

УВОДНО ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

Одлуком Већа Департмана за последипломске студије број 033/4-4.1 од 26.03.2024. године, одређени смо за чланове Комисије за оцену и одбрану докторске дисертације кандидата Владимира Попова под називом „Производња и рецепција херојског лика у америчком стрипу“, о чему подносимо приложени извештај.

Чланови комисије за оцену и одбрану докторске дисертације Владимира Попова (број индекса: 4001/2019) „Производња и рецепција херојског лика у америчком стрипу“ су:

- др Миодраг Шуваковић, професор емеритус Факултета за медије и комуникације Универзитета Сингидунум, председник комисије
- др Драган Ђаловић, редовни професор Факултета савремених уметности Универзитета привредна академија у Новом Саду
- др Драгана Стојановић, научна сарадница, Институт за филозофију и друштвену теорију Универзитета у Београду, менторка

ПРОВЕРА АУТЕНТИЧНОСТИ ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ

Докторска дисертација кандидата Владимира Попова била је подвргнута провери софтвером за установљивање преклапања/плагијаризма (iThenticate Plagiarism Detection Software). Укупан процентуални износ запажених преклапања износи 4% дисертације. На појединачном нивоу, по библиографским јединицама, преклапање је мање од 1%.

БИБИОГРАФИЈА КАНДИДАТА

Владимир Попов рођен је 1982. године у Зрењанину. Дипломирао је на Техничком факултету Михајло Пупин у Зрењанину. Школовање је наставио на Факултету за медије и комуникације у Београду, где је тренутно докторанд на програму Трансдисциплинарних студија савремених уметности и медија. Током своје професионалне уметничке каријере, радио је у области комерцијалне илустрације и секвенцијалног приповедања за разне америчке и европске издаваче попут Дарк Хорс Комикс, Волт Комикс, 32 Комикс и многих других. Радио је на насловима попут Ратова Звезда, Горштака, Робокапа, Господара пакла Клајва Баркера, и др. На докторским студијама Факултета за медије и комуникације Универзитета Сингидунум Владимир Попов је комплетирао све испитне обавезе везане за три године академских докторских студија.

Научни рад Владимира Попова под називом “The Transformative Role of Digital Tools in Comic Book Preservation” објављен је у часопису *AM Journal of Art and Media Studies*, (34), Београд, 2024, <https://doi.org/10.25038/am.v0i28.564>. Часопис *AM Journal of Art and Media Studies* носи ознаку категорије M23, чиме је Владимир Попов стекао услов за одбрану докторске дисертације.

СПИСАК ОБЈАВЉЕНИХ РАДОВА КАНДИДАТА

Vladimir Popov, “Contemporary Aesthetics of NFTs: The Biocentric Experience of Origin and Originality of an NFT”, *AM Journal of Art and Media Studies*, (29), Београд, 2022, <https://doi.org/10.25038/am.v0i29.537> (M24)

Vladimir Popov, “The Transformative Role of Digital Tools in Comic Book Preservation”, *AM Journal of Art and Media Studies*, (34), Београд, 2024, <https://doi.org/10.25038/am.v0i28.564> (M23)

Vladimir Popov, “The Joker: Transmedial Concept of a Comic Book Character”, In *Transmedia Applications in Literacy Fields*, IGI Global Scientific Publishing, Hershey, PA, 2024, <https://doi.org/10.4018/979-8-3693-3302-0.ch005>

ПОДАЦИ О ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

Докторска дисертација кандидата Владимира Попова „Производња и рецепција херојског лика у америчком стрипу“ је урађена на укупно 223 стране, од чега 16 страна чини списак литературе. Списак литературе обухвата 318 библиографских јединица на српском и енглеском језику. Уз основни текст дисертација садржи и насловну страну, техничке податке о комисији, изјаву захвалности, резиме на српском и енглеском језику и садржај.

АНАЛИЗА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

1	Тема и предмет докторске дисертације Тема докторске дисертације Владимира Попова усмерена је на модел херојског лика у америчком стрипу, са посебним нагласком на процесе његове производње и културалне рецепције. Полазећи од историјских оквира настанка и развоја америчког стрипа, кандидат анализира на које начине се архетип хероја формира, стабилизује и трансформише у зависности од друштвено-историјских, политичких и културалних контекста током XX и XXI века. Истраживање обухвата дуги временски лук од раних форми стрипа до савремених дигиталних и трансмедијских форми, чиме се омогућава свеобухватно сагледавање еволуције херојског наратива унутар америчке популарне културе. У раду се херојски лик не посматра као статичан и универзалан модел, већ као динамичка структура подложна идеолошким, естетским и технолошким променама. Кандидат показује да се херој америчког стрипа обликује у тесној вези са конкретним историјским околностима, као што су економске кризе, ратна искуства, политичке идеологије, друштвене тензије и трансформације вредносних система. У том смислу, архетип хероја функционише као медијски конструкт који истовремено рефлектује и интервенише у друштвеној стварности, нудећи модел моралног деловања, али и простор за критику доминантних наратива.
---	---

	Дисертација показује да стрип као медиј није искључиво облик популарне забаве, већ комплексно поље у коме се преплићу уметничке праксе, медијске технологије и шире идеолошко-политичке структуре. Кандидат стрип анализира као специфичну медијску форму која, захваљујући својој визуелно-наративној структури, поседује јединствену способност да артикулише сложене симболичке и идеолошке садржаје. Посебна пажња посвећена је односу између продукционих услова (издавачке индустрије, технолошких алата и ауторских пракси) и начина на који се херојски лик рецептивно интерпретира унутар различитих културалних и друштвених контекста. У том оквиру, кандидат истражује стрип као истовремено уметнички и медијски феномен који активно учествује у обликовању друштвене имажинације и јавног дискурса. Херојски лик се показује као место сусрета фикције и стварности, индивидуалног и колективног, идеала и контрадикција, што дисертацији даје јасну теоријску, културалну и друштвену релевантност.
2	Поглавља докторске дисертације Докторска дисертација Владимира Попова садржи 9 поглавља, адекватно организованих у потпоглавља. Докторска дисертација је у целини подељена у седам већих поглавља, којима претходи увод и која бивају заокружена аргументованим закључком. Након адекватно конципираног увода, друго поглавље дисертације односи се на специфичности америчког стрипа у смислу његовог концепта и културалне функције. У овом поглављу кандидат дискутује историјски контекст америчког стрипа, порекло и ране утицаје америчког стрипа, битне разлике модернистичког и савременог стрипа, различите формате и жанрове америчког стрипа, као и иконографију и симболику у америчком стрипу.

У трећем поглављу кандидат анализира теорију наратива у стрипу путем компаративне теорије наратива стрипа, филма, књиге и видео игара. Ово поглавље даље разрађује улогу наратива у различитим медијским облицима, питање приче и сукоба анализирана путем сличности и разлика међу медијима, имерзију и ангажовање у стрипу у односу на друге медије, те даје преглед општег појма наратива у књижевности, филму и стрипу са анализом наративних трансформација и адаптација.

Четврто поглавље под именом „Ликови у стрипу“ уводи типологију ликова у стрипу од златног доба до модерног доба, анализу успона модела суперхероја и антихероја, као и политичке и културалне контексте који обликују архетипове хероја и антихероја. Коначно, ово поглавље дискутује субверзију и деконструкцију херојских наратива.

Пето поглавље доноси студију случаја типологије и интерпретације суперхероја анализирајући позицију суперхеројског типа у култури и друштву, теме и симболику у суперхеројским наративима, анализу костима и њиховог симболичког значаја и еволуције, семиолошких варијанти презентације суперхероја и његовог утицаја на популарну културу, као и политичких трансформација суперхероја.

Шесто поглавље презентује другу студију случаја која се односи на истраживање односа Супермена и Лекса Лутора путем призма моћи и контроле, морала и етике, те критике капитализма и америчког сна.

У седмом поглављу кандидат се бави интервенцијом стрипа у пољу естетичког и етичког, интерсликовним симболикама и метафорама у стрипу, репрезентацијом моралних тема у стрипу, таби темама и неконвенционалним техникама приповедања, као и питањима естетског и стрипа кроз анализу лепоте узвишености и форме.

	Осмо поглавље говори о стрипу као технике, односно о производњи стрипа од мануелног рада до рада са вештачком интелигенцијом (ВИ). Кандидат дискутује и модалитете производње стрипа (аналогно, дигитално, ВИ), разумевање стрипа као импакта технолошког медија, традиционалне алате и технике у аналогном стварању стрипова, дигиталне алате и технике у стварању стрипова и уметничке алате и генеративне моделе који раде уз помоћ вештачке интелигенције, све време повезујући модалитете производње стрипа са сржном потком своје теме и са тезом докторске дисертације. Закључак је посвећен завршним разматрањима и заокруживању научних доприноса тезе докторске дисертације кандидата.
3	Циљ докторске дисертације Циљ докторске дисертације под називом „Производња и рецепција херојског лика у америчком стрипу“ кандидата Владимира Попова фокусира се на значај истраживања различитих аспеката америчког стрипа и његових концептуалних оквира који укључују стварање и јавну перцепцију херојских фигура у америчкој стрип индустрији. Оваква анализа, како у својој дисертацији показује Попов, показује се неопходном за разумевање америчког стрипа као засебног медија приповедања и културалног изражавања. Приступ који Владимир Попов остварује у својој докторској дисертацији уједно указује и на иновацију у погледу осветљавања улоге испитивања наратива стрипа, те његовог разумевања у поређењу са филмским, књижевним и лудистичким наративима. Ово додатно добија на важности у контексту рада на трансдисциплинарном теоријско-уметничком приступу предмету рада. Поред наведеног, циљ докторске дисертације Владимира Попова исказан је кроз изградњу трансдисциплинарног теоријско-методолошког приступа који нуди систематизовано разумевање историјских услова настанка и еволуције америчког стрипа,

	наративних механизма и архетипских структура херојског лика, начина на који технологија утиче на производњу стрипа и на естетске и етичке импликације продукције, као и домета и модуса рецепције херојског лика у ширем културалном пољу. Докторска дисертација Владимира Попова оправдала је још један најављени циљ – идентификацију технолошких утицаја на опсег уметничке креације и производње, као и извођење поступка испитивања динамике моћи, морала, етике и политичких контекста који обликују динамичке конфронтације у наративу стрипа. На овај начин докторска дисертација Владимира Попова истиче социокултуралне критике имплементиране у наративе стрипа, и пружа одговоре који се не ограничавају само на научни дискурс студија стрипа, већ посежу и за дискурзивним знањима из области визуелних истраживања, критичке теорије друштва, наратологије и теорије уметности и медија.
4	Хипотезе докторске дисертације Хипотезе које је кандидат искористио да постави темеље своје докторске дисертације долазе из научних поља студија стрипа, визуелних уметности, наративних истраживања, студија социокултуралног контекста и теорије уметности и медија. Нагласак је стављен на проширење погледа на студије стрипа у пољима истраживања, приповедања и стварања и ослоњен је на анализу производње и рецепције херојског лика у домену америчког стрипа. Хипотезе које кандидат износи и које активно користи у својој докторској дисертацији могу се сагледати кроз следеће теоријске ослонце: - Историјски контекст америчког стрипа, укључујући његов настанак, раст и еволуцију током времена, нераскидиво је повезан са америчким културалним значајем. Проучавањем историјског контекста, као што су друштвено-политичка клима,

	технолошки напредак и друштвени ставови, могуће је стећи увид у факторе који су утицали на развој и популарност америчког стрипа. - Наратив игра значајну улогу у књижевности, филму и стрипу, обликујући искуства публике, изазивајући контроверзе и конфликте, олакшавајући ураћање и ангажовање, и подвргавајући се трансформацијама и адаптацијама у различитим медијским облицима. Истраживањем ових аспеката може се стећи дубље разумевање наративне динамике у књижевности, филму и стрипу. Постоји тесна повезаност <i>кореографске меморије</i> и формирања меморије публике - Утицај технолошких медија на производњу стрипова резултирао је преласком са традиционалних аналогних алата и техника на дигиталне алате и технике. Истражујући ове трансформације, дисертација има за циљ да стекне дубље разумевање еволуирајуће природе стрипа као технолошког медија и истражи могућности и импликације вештачке интелигенције у области стварања стрипа - Типологија ликова у стрипу развијала се током времена уз појаву суперхероја, анти-хероја, као и херојевог путовања. Поред тога, субверзија и деконструкција херојских ликова пружа критичко испитивање традиционалних појмова херојства, истражујући сложене моралне димензије унутар стриповских наратива - Суперменова позиција у популарној култури и друштву је значајна, због наратива који обухвата резонантне теме и симболизам. Еволуција Суперменовог костима носи симболички значај, док семиотичке варијанте његовог приказа утичу на популарну културу. Поред тога, лик Супермена пролази кроз политичке трансформације које одговарају променљивим политичким наративима - Интерсликовни симболизам и метафоре представљају значајне компоненте стрипа, додајући дубину и значење визуелном
--	--

	приповедању. Стрипови ефективно покрећу и отеловљавају моралне теме, ангажујући читаоце у домену етичких размишљања и дебата.
5	Методe примењене у истраживањима и писању докторске дисертације Кандидат Владимир Попов наводи низ научних метода примењених у оквиру прелиминарног истраживања које је спровео у циљу даљег рада на докторској дисертацији. Међу њима се свакако истичу: - Историјска анализа развоја стрипа коју ће кандидат користити за истраживање порекла, различитих концепата и културалних функција стрипа Интервјуи; кандидаткиња је извела низ индивидуалних полуструктурисаних интервјуа са циљем добијања квалитативних података о аспектима и процесу учења, вежбања и извођења нове кореографије народних игара, као и ставова играча о памћењу кореографисаног покрета. Како кандидаткиња наводи, играчи су интервјуисани на крају сваког радног дана, а тежиште интервјуа је био разговор о одређеним елементима пробе тог дана и њиховој спознаји, тежини извођења и меморизацији плесних елемената, са фиксираним питањима о односу музике и покрета - Компаративна и интеркултурална анализа стрипа у Сједињеним Америчким Државама са њеним ширим импликацијама коју кандидат предлаже за истраживање улога наратива у различитим медијским облицима стрипа - Дескриптивна метода коју ће кандидат користити да прикаже компаративне теорије наратива стрипа и других медија - Наратолошка и трансдисциплинарна наратолошка анализа коју ће кандидат применити у анализирању типологија различитих ликова у стрипу, њиховог развоја и културалних утицаја - Анализа визуелних наратива коју ће кандидат применити на студији случаја Супермена при анализирању његове симболике

	и утицаја у савременој култури и друштву, као и у пољу етичког и естетичког.
6	Резултати и научна оправданост докторске дисертације Налази овог истраживања оправдавају своју важност кроз допринос пољима теорије студија стрипа, студија визуелних медија, студија наратологије, семиологије, као и у пољима културалних и естетичких студија Докторска дисертација Владимира Попова допринеће и научној легитимизацији теме америчког стрипа и његовог културалног значаја, са посебним освртом на лик Супермена као најкомплетнијег архетипа суперхеројског жанра. Истражујући ове проблеме, како је то најављено и у предлогу теме дисертације, дисертација попуњава празнине у постојећој литератури и проширује базу знања унутар претходно наведених области. Допринос докторске дисертације Владимира Попова огледа се у теоријско-контекстуалном позиционирању увида у еволуцију стрипа као медијума, као и у преиспитивању његове интеракције са друштвено-политичким и културалним димензијама свакодневнице, што се даље може применити на будућа истраживања стрипа како у ширим, тако и у локалним оквирима.
7	Аутентичност докторске дисертације Докторска дисертација под називом „Производња и рецепција херојског лика у америчком стрипу“ кандидата Владимира Попова представља аутентични и оригинални научно-истраживачки рад. Аутентичност ове дисертације огледа се, пре свега, у одмаку од досадашњег начина приступа овој теми, те у томе што ова тема, у овој форми и трансдисциплинарном преплету који кандидат задаје, у досадашњој локалној литератури у пољу студија стрипа није нашла значајније место у истраживањима. Другим речима, научно-теоријски приступ стрипу који је кандидат поставио у својој дисертацији позиционира стрип у трансдисциплинарну мрежу различитих

	теоријских и аналитичких образаца рада. Овакав поступак доноси крајње конкретна питања која Попов, као визуелни уметник у области уметничке производње америчког стрипа, поставља, те на које дисертацијом одговара повезивањем знања из области уметничких, технолошких и академских истраживања .
8	Коришћена литература за истраживања и писање докторске дисертације Литература коју је кандидат Владимир Попов користио током истраживања везаног за докторску дисертацију „Производња и рецепција херојског лика у америчком стрипу“ састоји се од 318 библиографских јединица на српском и енглеском језику. Библиографске јединице долазе из различитих, често интердисциплинарних подручја као што су студије стрипа и историје стрипа, студије медија, студије наратологије, теорија текста, студије семиотике и семиологије, студије културе и студије америчке културе. С обзиром на то да литература коришћена у докторској дисертацији Владимира Попова „Производња и рецепција херојског лика у америчком стрипу“ указује на комплетан и свеобухватан захват истраживања, комисија закључује да је кандидат Владимир Попов на одговоран и научно оријентисани начин приступио изради своје докторске дисертације.
ЗАКЉУЧНА ОЦЕНА ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ На основу изложеног Комисија је мишљења да докторска дисертација „Производња и рецепција херојског лика у америчком стрипу“ кандидата Владимира Попова по теми, приступу, структури и садржају рада, квалитету и начину излагања, методологији истраживања, начину коришћења литературе, релевантности и квалитету спроведеног истраживања и донетим закључцима задовољава критеријуме захтеване за докторску дисертацију, те се може прихватити као подобна за јавну одбрану.	

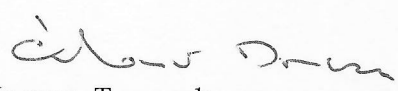
Сагледавајући укупну оцену докторске дисертације кандидата Владимира Попова под називом „Производња и рецепција херојског лика у америчком стрипу“ предлажемо Већу департмана за последипломске студије и Сенату Универзитета Сингидунум да прихвати напред наведену докторску дисертацију и одобри њену јавну одбрану.

Потврђујемо својим потписом, под пуном професионалном одговорношћу, да су подаци у Извештају веродостојни и у потпуности тачни, укључујући тачну категоризацију научноистраживачких резултата кандидата, а све у складу са Правилницима и актима Универзитета.

ДАТУМ 18.12.2025.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

Др Миодраг Шуваковић, професор емеритус Факултета за медије и комуникације Универзитета Сингидунум, председник комисије

Др Драган Таловић, редовни професор Факултета савремених уметности Универзитета привредна академија у Новом Саду

Др Драгана Стојановић, научна сарадница Института за филозофију и друштвену теорију Универзитета у Београду, менторка